

Zoek de verschillen Gdansk en Amsterdam

Dicht bij huis in Pools Gdansk

De Amsterdamse klachten over te veel toeristen vinden hun weerklank in de buitenlandse media en reiswereld. Daar wordt Gdansk getipt als uitstekend alternatief voor Amsterdam, en met reden.

Ivo Weyel

GDANSK

Er zijn veel parallellen tussen Amsterdam en Gdansk, zowel uiterlijk als qua karakter. Dat is niet zo verwonderlijk aangezien Nederland (met name Amsterdam) al vanaf de 16de eeuw grote invloed had op deze stad in het noorden van Polen; eerst door de komst van de uit ons land verdreven mennonieten (doopsgezinden) die er een kolonie stichtten, een eeuw later doordat Amsterdam de belangrijkste handelspartner werd van de Hanzestad.

We ruilden hun graan tegen onze bakstenen, die Gdansk gebruikte om de stad mee te bouwen, naar Amsterdams voorbeeld. Graansilo's, pakhuizen en grachtenpanden met torens, trap-, klok- en halsgevels, in de zogenoemde Nederlandse maniëristestijl, gebouwd en gedecoreerd door klinkende Hollandse namen: Willem van der Meer, Antoni van Obbergen, Isaac van den Blocke, Dirk Daniels, Tylman van Gameren, Jan Moer.

'Amsterdamser dan Amsterdam'

Dom Holenderski staat in een gevel in de hoofdstraat gebeiteld, Holland Huis, nu een hotel, ooit een culturele instelling. Met zijn Delfts blauwe tegels en Hollandse meesters aan de muur gaat het hotel er nog steeds prat op dat koningin Beatrix er tijdens het staatsbezoek in 1997 een bezoek bracht. In haar speech zei ze dat

'het even leek alsof wij alweer thuis waren'. Een opmerking die werd ontvangen met beleefd geniffel, zoals een Poolse krant berichtte.

Opmerkelijk was dat Beatrix een ontmoeting had met ex-president Lech Walesa, oprichter van de onafhankelijke vakbond Solidariteit, die vanuit de Leninwerf in Gdansk de Poolse communistische regering op de knieën kreeg. Hij was op dat moment immers persona non grata geworden. Vanwege zijn internationale naam en faam durfde de toenmalige regering het bezoek toch niet te weigeren.

Gdansk had (en heeft) net als Amsterdam een eigen mening: ze is rebelser, eigenzinniger, vooruitstrevender en toleranter dan de rest van het land. Geen wonder dat buitenlandse media

de stad aanbevelen als (beter) toeristisch alternatief voor het overvolle Amsterdam. 'Bewijs de Amsterdammers een dienst: ga naar Gdansk,' schrijft de Britse krant *The Daily Telegraph*. De Fodor's Travel Guide vindt Gdansk 'veel Amsterdamser dan Amsterdam' en Tripadvisor noemt het 'een kleurrijkere versie van Amsterdam'.

Dat Gdansk vooruitstrevender is dan andere Poolse plaatsen, bewees ze ten tijde van de staking in de Leninwerf, maar ook vorig jaar werd het, wederom op pijnlijke wijze, duidelijk door meerdere gebeurtenissen. Zo vierde Gdansk dat dertig jaar geleden de eerste vrije verkiezingen in Polen werden gehouden die glorieus werden gewonnen door Solidariteit. De Poolse regering weigerde deze viering bij te wonen.

De festiviteiten werden geleid door burgemeester Aleksandra Dulkiewicz, de eerste vrouwelijk burgemeester en opvolger van de zeer geliefde Pawel Adamowicz, die begin vorig jaar werd vermoord.

Adamowicz was liberaal en fel gekant tegen de Poolse overheid, die steeds meer macht naar zich toetrekt. Hij was voor de opvang van immigranten, liep te hoop tegen het groeiende antisemitisme en opende in 2017 het indrukwekkende, honderd miljoen euro kostende Oorlogsmuseum, waarin de gruwelen van de concentratiekampen een hoofdrol spelen.

Het museum was een initiatief van de toenmalige premier Donald Tusk, de latere voorzitter van de Europese Raad, een Gdanskse geboren. Warschau was er faliekant tegen; het museum zou de heroïsche rol van de Polen onderwaarden en te veel nadruk leggen op de Holocaust (met name de nogal enthousiaste Poolse medewerking daaraan). Toen niet veel later de ramen van de synagoge werden ingegooid, was Adamowicz als eerste ter plekke om zijn solidariteit met de Joodse gemeenschap te benadrukken.

De stad werd tijdens de Tweede Wereldoorlog compleet verwoest. In 1948 werd begonnen met de minutieuze en uitermate geslaagde, authenticiteitsaandoende herbouw van het middeleeuwse gedeelte. Lopende door die 'oude' binnenstad lijkt het alsof men massaal gehoor heeft gegeven aan de oproep van *The Daily Telegraph* om Amsterdam te ontzien, want het is tjokvol toeristen. Gdansk is *booming*.

De stad heeft dan ook veel te bieden: een prachtige ligging aan zee, een pittoreske haven, een schitterend centrum, kades vol restaurants met zowat alle wereldkeukens, overvolle terrassen, musea, stadspaleizen en natuurlijk het wereldberoemde kasteel Malbork, zoiets als het Muiderslot slash Amsterdam Castle. Ook is Gdansk spotgoedkoop.

De interieurs van veel opnieuw gebouwde antieke panden ogen eveneens misleidend authentiek. Zo zijn de ruimtes in het Rechtsstadtsraadhuis, en dan vooral De Rode Kamer, imponerend met hun zestiende-eeuwse meubilair en muur- en plafondschilderingen naar voorbeeld van de Hollandse schilder Hans Vredeman de Vries.

Stroeve betrekkingen

Gdansk heeft ook nog eens een eigen badplaats, Sopot, ons Zandvoort alias Amsterdam Beach. Sopot is alleen chiquer en ouder. De fine fleur ging er vroeger heen om zich in heilzaam water te wentelen en te logeren in grand hotels, waar-

van er nu een is gerestaureerd tot het statige vijfsterren Sofitel Grand Hotel Sopot.

De houten pier uit 1827 is de langste houten pier van Europa, en de stadskern bruist in de weekeindes tot diep in de winter van levendigheid. Polen deinzen duidelijk niet terug voor een stormachtige strandwandeling.

Officieel werd dit jaar het eeuwfeest gevierd van de diplomatieke betrekkingen tussen Polen en Nederland. De laatste jaren zijn die betrekkingen echter stroef vanwege de steeds meer macht naar zich toe trekkende Poolse regering. Onze officiële gids is dan ook terughoudend in haar commentaar. Nee, de burgemeester is niet vermoord vanwege zijn kritische houding jegens de landelijke politiek, maar door een alleen operende gek. En nee, ze heeft geen weet van de controverse over het Oorlogsmuseum.

Snippers bladgoud

Op het graf van Adamowicz in de Mariakerk (dankzij de Amsterdamse handelsbetrekkingen de grootste bakstenen kerk ter wereld) liggen bijna een jaar na zijn dood nog steeds verse bloemen, knuffels, persoonlijke briefjes en geschreven lofuitingen. Daartussen ligt een quote van de negentiende-eeuwse, in Gdansk geboren filosoof Arthur Schopenhauer: 'Een weidse, open blik legt de fundering voor tolerantie.'

Door het vrije denken, maar ook door de influx van internationale studenten (de stad heeft zes universiteiten en telt 38.000 studenten op een bevolking van 462.000 inwoners), voelt de stad jong en levendig. Er vinden overal, het hele jaar door, vooruitstrevende cultuur- en popfestivals plaats en het uitgaansleven viert hoogtij.

Zelfs de traditionele Poolse keuken wordt beconcurrerd door culinaire revoluties die zweren bij een nieuwe aanpak van streekproducten, gecombineerd met allerhande uitheemse invloeden. Beëindig het diner met Danziger Goldwasser (Danzig is een andere benaming van Gdansk), een likeur met de daarin kenmerken- de zwevende snippers bladgoud, een procédé dat in de 16de eeuw is uitgevonden door de alchemist Ambrosius Vermollen.

Klinkt Nederlands? Klopt. Vermollen was een naar Gdansk uitgeweken mennoniet die het goud niet ter verfraaiing, maar vanwege de toen aan goud toegedichte medicinale werking aan de drank toevoegde. Zie daar het zoveelste plaatselijk geschiedkundige feit dat op ons conto kan worden toegeschreven.

Of, om met Beatrix te spreken: 'Het lijkt alsof wij thuis zijn.'

**Gdansk heeft net als
Amsterdam nogal een
mening: ze is rebelser
dan de rest van het land
Er is ook een eigen
Zandvoort alias
Amsterdam Beach:
badplaats Sopot**

462.000

→ Gdansk heeft zes universiteiten en telt 38.000 studenten op een bevolking van 462.000 inwoners.

→ Polen: grachtenpanden, trapgevels en klokgevels.

FOTO ALEXANDER SPATARI/GETTY IMAGES

→ Dit zou ook zomaar het centrum van Amsterdam kunnen zijn, maar het is Gdansk.

FOTO ANDREY
DANILOVICH/
GETTY IMAGES

